

Філософы розных эпох асуджалі вайну, горача марылі аб вечным міры і распрацоўвалі розныя аспекты вырашэння праблемы ўсеагульнага міру. Многія з іх звярталі ўвагу ў першую чаргу на яе этычны бок. Яны меркавалі, што агрэсіўная вайна ёсць спараджэнне амаральнасці, што свет можа быць дасягнуты толькі ў выніку маральнага перавыхавання людзей у духу ўзаемапараўмення, цягпімасці да людзей розных веравызнанняў, ліквідацыі нацыяналістычных перажыткаў, выхавання людзей у духу братэрства, сацыяльнай салідарнасці.

Літаратура

1. Гароды і вёскі Беларусі: энцыклапедыя / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі. – Мінск, 2004.

2. Корж, В. З. Моя борьба и труд: Воспоминания / В. З. Корж // Неман. — 1998. – № 2.

Судзілоўская В.А.

Шклоўшчына ў Вялікай Айчыннай вайне

Навуковы кіраўнік Жогаль Н.М.

Радзіма! Так шмат сэнсу закладзена ў гэтым звыклым для кожнага слове. Для мяне малая радзіма – гэта не проста месца, дзе мне давялося з'явіцца на свет, дзе прайшло маё дзяцінства, юнацтва. Мая радзіма – сапраўдны скарбніца старажытнай гісторыі, мудрасці і духоўнасці. Гэта месца, дзе кожная вулачка знаёмая і любімая.

Маёй малой радзімай з'яўляецца горад Шклоў – адно з самых прыгожых для мяне месцаў на зямлі.

Цяжка знайсці хоць адзін горад у нашай краіне, чыю гісторыю не закранула Вялікая Айчынная вайна. Яна пакінула найглыбейшы след у жыцці ўсяго насельніцтва, перамога дасталася занадта вялікім коштам, бо мільёны, якія паклалі свае галовы за Радзіму, былі нечымі мужамі, жонкамі, дзецьмі, бацькамі, а некаторыя Прозвішчы, на жаль, наогул былі знішчаны. 22 чэрвеня 1941 г. пасля працяглай артылерыйскай падрыхтоўкі, у 4.00 раніцы германскія войскі, вераломна парушыўшы пакт аб ненападзе, атакавалі савецка-германскую мяжу.

8 ліпеня 1941 года перадавыя часткі нямецкага 46-га матарызаванага корпуса падышлі да Магілёва і пасля бамбардзіроўкі люфтвафе атакавалі пярэдні край дывізіі на стыку 514-га і 388-га стралковых палкоў. Уклініўшыся ў абарону дывізіі, нямецкія часткі страцілі не менш за 40 танкаў, у сувязі з чым яны спынілі франтальныя ўдары і выйшлі на поўнач ад Шклова і Быхава з мэтай танкавага прарыву для абыходу і акружэння вузла супраціву каля Магілёва.

11 ліпеня 1941 года горадбыўакупаваны 46-м матарызаваным корпусам 2-й танкавай групы Гудэрыяна. Тэрыторыя Шклова ўвайшла ў склад адной з частак Беларусі, якая адміністрацыйна адносілася да штаба тылу групы армій «Цэнтр». Улада ў горадзе належала мясцовай камандатуры, якая непасрэдна падпарадкоўвалася штабу 286-й ахоўнай дывізіі, дыслакаванаму ў Воршы.

Першымі ініцыятарамі стварэння партызанскіх груп былі: Чэбыкін Пётр – разведчык Чырвонай Арміі; Кірылаў Яўген – лейтэнант, ураджэнец вёскі Сасноўка Шклоўскага раёна; Ваган Агаджэнян, які збег з нямецкага палону; Прахарэнка Іван Рыгоравіч – старэйшы сяржант, хаваўся ад нямецкіх уладаў у вёсцы Сасноўка. З мясцовых жыхароў быў Галапяцін Уладзімір Міхайлавіч, таксама з вёскі Сасноўка Шклоўскага раёна.

Паводле архіўных дадзеных, 23 ліпеня 1942 года партызаны вырашылі сысці ў лес і пачаць адкрытую ўзброеную барацьбу супраць фашыстаў. Першае баявое заданне – захоп маслазавода і вальнага кіравання ў в. Б. Славені Шклоўскага раёна, у якім удзельнічала група з 9 чалавек. На працягу ліпеня-верасня 1942 года група вырасла да 60 чалавек. Да моманту ўваходжання ў склад Бялыніцкай ваенна-аператыўнай групы ў атрадзе налічвалася ўжо 307 партызан, а пасля аб'яднання з часткамі Чырвонай Арміі – 554 чалавекі. Са студзеня 1944 года Беларускае штаб партызанскага руху вызначыў, што атрад будзе называцца 35-й партызанскай брыгадай.

Важным напрамкам дзейнасці атрада былі паспяховыя аперацыі на шашэйных і грунтавых дарогах, дыверсіі на чыгунках і іншая дзейнасць, накіраваная на знішчэнне фашыстаў. Падпольшчыкі падтрымлівалі сувязь з Магілёўскім «Камітэтам садзеяння Чырвонай Арміі». Са шклоўскай друкарні яны вывезлі шрыфты для круглянскай падпольнай газеты [1, С. 413].

Шклоў быў вызвалены 27 чэрвеня 1944 года войскамі 33-й арміі 2-га Беларускага фронту падчас Магілёўскай аперацыі.

За перыяд акупацыі фашысты амаль знішчылі горад Шклоў, разбурылі чыгуначную станцыю, мост праз раку Днепр, спалілі цалкам 18 і часткова 108 вёсак Шклоўскага раёна. Больш за 2000 чалавек сагнана на прымусовую працу, столькі ж чалавек расстраляна, спалена, павешана. У адпаведнасці з перапісам насельніцтва 1939 года ў Шклове пражывала 2132 габрэяў, якія складалі 26,7% ад агульнай колькасці жыхароў. Усіх габрэяў горада, якія не паспелі эвакуіравацца, нацысты сагналі ў шклоўскае гета і ў хуткім часе практычна ўсіх знішчылі [2, С. 328]. У нішах памятнага знака «Стэла» захоўваюцца капсулы з зямлёй вёсак, спаленых у гады Вялікай Айчыннай вайны

Памятны знак «Стэла»

Жыхары раёна свята шануюць тых, хто аддаў сваё жыццё за свабоду і незалежнасць Радзімы. Аб гэтым ярка сведчаць помнікі і абеліскі баявой славы. Дарагой цаной здабытая перамога над захопнікамі. Больш за 6500 шклаўчан загінулі на франтах і ў партызанскіх атрадах. Іх імёны адлітыя на плітах мемарыяльнага комплексу «Памяць» і будуць жыць у стагоддзях.

Мемарыяльны комплекс «Памяць»

Вялікая Айчынная вайна... колькі б гадоў ніпрайшло, колькі б нізмянілася пакаленняў, яна заўсёды будзе адгуквацца болям у сэрцах людзей. Таму што яна была, таму што знішчыла і пакалечыла мільёны людскіх жыццяў, ператварыла ў руіны гарады і вёскі. Народная памяць пра падзеі таго часу, пра Перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне, аб людзях, якія заваявалі яе, будзе жыць вечна.

Літаратура

1. Гарады і вёскі Беларусі: Энцыклапедыя Т. 7. Кн. 3. Магілёўская вобласць / рэдкал.: Т.У.Бялова (дырэтар) [і інш.]. – Мінск, 2009.
2. Винница, Г.Р. Холокост на оккупированной территории Восточной Беларуси в 1941–1944 годах. – Минск, 2011.

Нарывончик К.А.

Патриотизм советского народа как условие Победы *Научный руководитель Жоголь Н.Н.*

В настоящее время в средствах массовой информации широко обсуждаются итоги второй мировой войны. Ряд зарубежных стран активно ведут политику, направленную на пересмотр итогов второй мировой войны и принижения роли Советского народа в разгроме фашизма. Поэтому в СМИ нужно уделить должное внимание освещению роли патриотизма советского народа в Великой Отечественной войне 1941-1945гг., который явился важнейшим фактором Победы над фашизмом. Патриот – человек, преданный своему народу, который любит свое Отечество. Патриотизм – это основа любой идеологии. Если патриотизм живет в сердцах большинства народа, значит, это общество обладает силой решить ту или иную проблему, которая встанет на его пути.

Немецкие солдаты прекрасно понимали это и стремились сделать все, чтобы сокрушить дух советского народа. Гитлер предвидел, что многовековой патриотизм русских людей даст психологическое преимущество СССР над Германией. Поэтому еще до начала войны он потребовал: расстреливать при малейшем подозрении на неповиновение, нещадно истреблять невинных людей.